

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA- NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA

Chuyên ngành: Quản lý văn hóa- nghệ thuật

XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI XÃ CHÂU GIANG HUYỆN DUY TIÊN - HÀ NAM

Giảng viên hướng dẫn: TS Phan Thanh Tá
Sinh viên thực hiện: Hoàng Thị Phương
Lớp: QLVH12A
Khóa học: 2011- 2015

HÀ NỘI - 2015

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	3
CHƯƠNG 1 TỔNG QUAN VỀ ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI	6
1.1. Văn hóa và đời sống văn hóa	6
1.1.1. Văn hóa và đặc trưng của văn hóa.....	6
1.1.2. Đời sống văn hóa.....	9
1.2. Văn hóa người cao tuổi	17
1.2.1. Người già- người cao tuổi	17
1.3. Đời sống văn hóa Người cao tuổi ở nước ta hiện nay.....	23
1.3.1. Đời sống văn hóa Người cao tuổi ở đô thị.....	23
1.3.2. Đời sống văn hóa của Người cao tuổi ở nông thôn.....	26
CHƯƠNG 2 THỰC TRẠNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI XÃ CHÂU GIANG HUYỆN DUY TIÊN - HÀ NAM	29
2.1. Khái quát diện mạo đời sống xã hội của xã Châu Giang	29
2.1.1. Địa lý tự nhiên và cơ cấu dân cư	29
2.1.2. Đời sống kinh tế và nghề nghiệp.....	30
2.1.3. Đời sống văn hóa, xã hội	33
2.2. Đời sống văn hóa của Người cao tuổi ở xã Châu Giang.....	36
2.2.1. Đặc điểm đời sống của Người cao tuổi ở xã Châu Giang.....	36
2.2.2. Thực trạng sinh hoạt văn hóa của Người cao tuổi ở xã Châu Giang.....	41
2.2.3 Những kết quả đạt được.....	47
CHƯƠNG 3 NÂNG CAO HIỆU QUẢ XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI XÃ CHÂU GIANG HUYỆN DUY TIÊN - HÀ NAM	51
3.1. Nhu cầu văn hóa tinh thần của Người cao tuổi.....	51
3.1.1. Nhu cầu giao tiếp văn hóa.....	51
3.1.2. Nhu cầu tâm linh.....	54
3.1.3. Nhu cầu sáng tạo và thưởng thức nghệ thuật.....	58

3.2. Những giải pháp xây dựng đời sống văn hóa Người cao tuổi	61
xã Châu Giang	61
3.2.1. Sự quan tâm của Đảng, Nhà nước đối với Người cao tuổi.....	61
3.2.2. Sự quan tâm của gia đình đối với Người cao tuổi.....	63
3.2.3. Sự quan tâm của chính quyền và xã hội đối với người cao tuổi.....	66
3.2.4. Hoàn thiện và tổ chức hoạt động văn hóa của chi hội Người cao tuổi ở các thôn	70
3.2.5 Khai thác năng lực và vai trò Người cao tuổi trong phong trào xây dựng nông thôn mới.....	73
KẾT LUẬN	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	80
PHỤ LỤC	83

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Sự gia tăng số lượng Người cao tuổi và xu hướng già hóa dân số trong xã hội đã và đang là mối quan tâm hàng đầu của mỗi quốc gia, dân tộc.

Vấn đề Người cao tuổi nói chung, đời sống văn hóa của Người cao tuổi nói riêng là những vấn đề bức xúc, lâu dài của nhiều nước trên thế giới trong chiến lược xây dựng và phát triển quốc gia dân tộc.

Trong xu thế phát triển hiện nay, văn hóa đóng vai trò là động lực và điều tiết xã hội. Đường lối xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam của Đảng, Nhà nước ta trong thời đại giao lưu, hội nhập quốc tế, đó là “Tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc” và “Văn hóa con người”. Người cao tuổi có vai trò quan trọng, vì chính họ là những người gìn giữ và truyền bá những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Người già được xác định là những di sản văn hóa Sống, là kho tàng lưu trữ và phát hành những sắc thái văn hóa cổ truyền của cộng đồng, tộc người, của vùng miền và quốc gia dân tộc.

Xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam nằm ở phía Tây Nam vùng Châu Thổ Sông Hồng, với diện tích 1453,53 ha, trong đó diện tích canh tác 810,22 ha, toàn xã có 16 thôn, gồm 4.869 hộ với 15.720 nhân khẩu. Cuộc sống mưu sinh đa phần là thuần nông. Sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo cơ chế thị trường, các yếu tố nghề nghiệp, trình độ học vấn, di cư, nhập cư... đã để lại cho xã 2/3 dân số là người già và trẻ em.

Quan tâm và nâng cao chất lượng cuộc sống của Người cao tuổi. Khai thác tận dụng nguồn tri thức, kinh nghiệm và năng lực vốn quý của Người cao tuổi trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ Quốc, xây dựng đạo đức và lối sống, phát triển kinh tế văn hóa, là nhiệm vụ và trách nhiệm của toàn xã hội.

Xuất phát từ ý nghĩa nhân văn sâu sắc về Người cao tuổi, khóa luận tốt nghiệp đại học, ngành Quản lý Văn hóa- nghệ thuật, em chọn đề tài “ *Xây dựng đời sống văn hóa cho Người cao tuổi ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam hiện nay*”.

Với mong muốn là được đóng góp một phần công sức bé nhỏ và những tri thức được đào tạo ở trường, ở khoa cho mảnh đất quê hương, nơi sinh ra và nuôi dưỡng em trưởng thành.

2. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu đặc điểm tâm lí và nhu cầu văn hóa của Người cao tuổi.
- Khai thác tiềm năng về tri thức, kinh nghiệm và tinh thần nhiệt huyết của Hội Người cao tuổi trong phong trào xây dựng nông thôn mới hiện nay.
- Xây dựng đời sống văn hóa Người cao tuổi, đảm bảo an sinh xã hội ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đề tài đi sâu tìm hiểu đời sống văn hóa của Người cao tuổi từ 55 trở lên ở 16 thôn xóm bao gồm: Đông Nội, Đông Ngoại, Phúc Thành, Vân Kênh, Trung Thượng, Đông Duyên Giang, Tây Duyên Giang, Chăm, Đầm, Đọ, Du Mi, Trì Xá, Chuyên Thiện, Đông, Đoài, Nguồn thuộc xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

4. Phương pháp nghiên cứu

Căn cứ vào đường lối và chính sách pháp luật của Đảng và Nhà nước về Hội Người cao tuổi, đồng thời dựa trên cơ sở của các lý luận Khoa học liên ngành và chuyên ngành, kết hợp với các phương pháp:

- Khảo sát điền dã thực địa
- Điều tra thăm dò xã hội học
- Sưu tầm tổng hợp và phân tích tư liệu

5. Đóng góp của đề tài

- Làm sáng tỏ cơ sở lí luận về đời sống văn hóa và đặc điểm đời sống văn hóa của Người cao tuổi.
- Nhận diện thực trạng đời sống văn hóa của Người cao tuổi ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

- Đề xuất những ý kiến nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng đời sống văn hóa của Người cao tuổi ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam hiện nay.

6. Bố cục đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, khóa luận được kết cấu 3 chương.

Chương 1: Tổng quan về đời sống văn hóa Người cao tuổi.

Chương 2: Thực trạng đời sống văn hóa Người cao tuổi ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

Chương 3: Nâng cao hiệu quả xây dựng đời sống văn hóa Người cao tuổi ở xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1- Nguyễn An (1999), “*Đôi nét về đại học cho người cao tuổi ở Ostraylia*”
Tạp chí giáo dục và thời đại (Tr 233).
- 2- Đào Duy Anh (1992), *Việt Nam văn sử cương (tái bản, tạp chí)*, NXB TP Hồ Chí Minh.
- 3- Lan Anh (1999), “*Tháng 5 tháng người già ở Mỹ*”, Đại Đoàn Kết (Tr 71).
- 4-Toan Ánh (1992), *Nếp cũ – con người Việt Nam (tái bản)*, NXB TP Hồ Chí Minh.
- 5-AA Belik (2000), *Văn hóa học – Những lí thuyết nhân học văn hóa (bản dịch của Đỗ Lại Thăng- Hoàng Vinh- Huyền Giang)*, Tạp chí văn hóa nghệ thuật xuất bản Hà Nội.
- 6-Phan Kế Bính (1990), *Việt Nam phong tục (tái bản)*, NXB Đồng Tháp.
- 7-Nguyễn Đình Cát (1995), “*Chăm sóc người già trên thế giới*”, Tạp chí thế giới mới (số 156).
- 8-Đoàn Văn Chúc (1997), *Xã hội học văn hóa*, NXB Văn hóa nghệ thuật Hà Nội.
- 9-Phạm Thế Duyệt (2000), “*Vận động người cao tuổi – Bộ phận quan trọng của công tác mặt trận dân vận*”, Báo đại đoàn kết (21-5).
- 10-Bùi Xuân Đình (1985), *Lệ làng Phép nước*, NXB Pháp lí Hà Nội.
- 11-Hội người cao tuổi Việt Nam (1997), *Tuổi già mối liên quan giữa các thế hệ (Kỷ yếu hội thảo)*, NXB Chính trị quốc gia Hà Nội.
- 12-Đỗ Huy (1999), “*Người cao tuổi- một nguồn lực quan trọng phát triển văn hóa- xã hội ở nước ta*”, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật (số 146).
- 13-Trần Đình Hượu (1995), *Đến hiện đại từ truyền thống*, NXB Văn hóa Hà Nội.
- 14-Vũ Ngọc Khánh (1985), *Làng văn hoá cổ truyền Việt Nam*, NXB Thanh Niên Hà Nội.

- 15-Vũ Khiêu (Chủ Biên) (2000), *Văn hóa Việt Nam xã hội và con người*, NXB Khoa học xã hội Hà Nội.
- 16-Nguyễn Khoa (1999), “*Hệ thống phục vụ người già của Nhật Bản*”, Tạp chí Đại Đoàn Kết (Số 71).
- 17-Phạm Khuê (1982), *Bệnh học tuổi già*, NXB Y học Hà Nội.
- 18-Phạm Khuê (1993), *Chăm sóc người có tuổi*, NXB Quảng Ninh.
- 19-Tạ Ngọc Liễu (2000), “*Người già trong xã hội cổ truyền Việt Nam*”, Tạp chí Văn hóa văn nghệ công an số 3 (Tr 7-13).
- 20-Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập, tập 3 (1930-1945)*, NXB Chính trị quốc gia Hà Nội.
- 21- *Pháp lệnh người cao tuổi (2000)*, NXB Chính trị quốc gia Hà Nội.
- 22- Phan Thanh Tá (2011), *Văn hóa cổ truyền ở các làng xã Việt Nam*, NXB Lao động- Hà Nội.
- 23-Trần Ngọc Thêm (1998), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục Hà Nội.
- 24-Đỗ Thịnh (1999), “*Người già- hưu trí- mất sức*”, Tạp chí xã hội học (số 52).
- 25-Lưu Ngọc Trinh (1992), “*Nhật Bản già hóa dân số và hậu quả*”, Tạp chí xã hội học (số 12).
- 26-Hoàng Vinh (1999), *Mấy vấn đề lí luận và thực tiễn xây dựng văn hóa ở nước ta*, NXB Văn hóa nghệ thuật Hà Nội.
- 27-Trần Quốc Vượng chủ biên (1996), *Văn hóa học đại cương và cơ sở văn hóa Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội Hà Nội.
- 28-Viện xã hội học (1994), *Số liệu điều tra người cao tuổi ở Đồng bằng Sông Hồng*, (Tập tài liệu nội bộ).
- 29-Viện xã hội học (1994), *Người cao tuổi và an sinh xã hội*, NXB Khoa học xã hội Hà Nội.
- 30-Viện Văn hóa (1990), *Xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở*, NXB Văn hóa thông tin Hà Nội.

31-Văn bản báo cáo tổng kết từ năm (2011 đến 2014), của Hội người cao tuổi huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam, (Tài liệu lưu hành nội bộ).

32-Văn bản báo cáo tổng kết từ năm (2011 đến 2014), của Hội người cao tuổi xã Châu Giang huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam, (Tài liệu lưu hành nội bộ).

33-Xã Châu Giang (2005); *Lịch sử và truyền thống*, (Tài liệu lưu hành nội bộ).